

व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय यांच्या अधिपत्याखालील शासकीय, अशासकीय अनुदानित व विना अनुदानित संस्थेतील कर्मचाऱ्यांना सन २०२४-२५ या वर्षाकरीता मुख्य लेखाशिर्ष २२०३- तंत्र शिक्षण २२०३ ३४७१ या लेखाशिर्षातर्गत प्रशिक्षण कार्यक्रमाकरीता रु. ३४.७४ लाख इतकी रक्कम खर्च करण्यास प्रशासकीय मान्यता देणेबाबत..

महाराष्ट्र शासन

कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक व्हीओसी-२६२४/प्र.क्र.८९/कौशल्य-२
दालन क्र. ४३५, ४ था मजला, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक : ०४ मार्च, २०२५

वाचा :

१. उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांकः व्हीओसी-२०१०/प्र.क्र.३०१/व्यशि-४, दिनांक १२/०८/२०११.
२. सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्रमांकः टिआरएन २००९/प्र.क्र.३९/२००९ १२-अ, दिनांक २३/०९/२०११
३. वित्त विभाग, शासन निर्णय क्रमांकः विअप्र-२०१३/प्र.क्र.३०/२०१३/विनियम, भाग-२, दिनांक १७/०४/२०१५.
४. वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्र. अर्थसं-२०२२/प्र.क्र.४३/अर्थ-३, दिनांक ०४/०४/२०२२.
५. कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग, शासन निर्णय क्र. व्हीओसी-२०२३/ प्र.क्र. १४/कौशल्य -२, दि. २०.०६.२०२३.
६. सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्रमांकः टिआरएन-२०२३/प्र.क्र.६६/२३/१२-अ, दिनांक २७/०९/२०२३
७. कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग, शासन निर्णय क्र. व्हीओसी-२०२३/ प्र.क्र.१४/ कौशल्य -२, दि. ०६.०६.२०२४.
८. संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, मुंबई यांचे पत्र क्र. १२-नियोजन/ प्रशिक्षण/२०२४/३०३, दिनांक १६/१/२०२५.
९. संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, मुंबई यांचे पत्र क्र. १२-नियोजन/ प्रशिक्षण/२०२५/०६, दिनांक १४/२/२०२५.

प्रस्तावना :

व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयाच्या अधिपत्याखालील सद्यःस्थितीत सुरु असणारे द्विलक्षी व्यवसाय अभ्यासक्रम बंद करून National Skill Qualification Framework (NSQF) नुसार शैक्षणिक सत्र २०२४-२५ पासून रुपांतरीत नवीन अभ्यासक्रम सुरु करण्यास संदर्भ क्र. ५ येथील दिनांक २०/०६/२०२३ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आली आहे. तसेच, संदर्भ क्र. ७ येथील दि. ०६/०६/२०२४ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये शैक्षणिक सत्र २०२४-२५ ऐवजी २०२५-२६ पासून NSQF रुपांतरीत नवीन अभ्यासक्रम सुरु करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे.

२. व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयाच्या अधिपत्याखालील शासकीय, अशासकीय अनुदानित व विनाअनुदानित संस्थेतील NSQF रूपांतरीत नवीन अभ्यासक्रमांकरीता +२ स्तरावरील द्विलक्षी व्यवसाय अभ्यासक्रमाएवजी राष्ट्रीय व्यवसाय आराखड्याप्रमाणे (NSQF) रूपांतरीत नवीन अभ्यासक्रमासाठी कार्यरत असलेल्या शिक्षकांना नवीन अभ्यासक्रमांचे प्रशिक्षण देणे आवश्यक आहे.

३. त्यानुसार व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयाने सदर प्रशिक्षण कार्यक्रमासाठी येणाऱ्या खर्चास प्रशासकीय मान्यता देण्याबाबतचा प्रस्ताव संदर्भ क्र. ९ येथील दि.१४/०२/२०२५ रोजीच्या पत्रान्वये सादर केला आहे. त्यानुषंगाने NSQF रूपांतरीत नवीन अभ्यासक्रमांचे प्रशिक्षण विभागीय स्तरावर आयोजित करण्यास व सदर प्रशिक्षण कार्यक्रमाकरीता येणाऱ्या खर्चास प्रशासकीय मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयाच्या अधिपत्याखालील शासकीय, अशासकीय अनुदानित व विनाअनुदानित संस्थेमध्ये NSQF रूपांतरीत नविन अभ्यासक्रम सुरु करण्यापूर्वी नवीन अभ्यासक्रमांचे शिक्षकांना सदर अभ्यासक्रमाचे प्रशिक्षण देणे आवश्यक आहे. त्यादृष्टीने व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयाने पॅसिव्ह, भोपाळ व सेक्टर स्कील कॉन्सिल येथील तज्ज मार्गदर्शक यांच्या उपलब्धतेनुसार विभागीय स्तरावर ३८६ शिक्षकांना प्रशिक्षण देण्याचे प्रस्तावित करण्यात आले आहे. तरी सदर प्रशिक्षणासाठी ३८६ प्रशिक्षणार्थी x ५ दिवस x १८००/- प्रति दिन प्रति प्रशिक्षणार्थी याप्रमाणे होणाऱ्या एकूण रु.३४,७४,०००/- (रुपये चौतीस लाख चौच्याहत्तर हजार फक्त) इतक्या खर्चास प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

२. सदर प्रशिक्षणासाठी खालील अटीच्या अधिन राहून प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

(१) या योजनेतंर्गत शासकीय, अशासकीय अनुदानित संस्थामधील शिक्षकीय कर्मचाऱ्यांस प्राधान्य देण्यात यावे.

(२) प्रशिक्षण कार्यक्रमामध्ये संबंधित विषयाचे अद्यावत ज्ञान, आधुनिक दृकश्राव्य साधनाचा उपयोग, सूचनात्मक साहित्य, शिकविण्याच्या नवीन पद्धती/तंत्रज्ञान, विद्यार्थी विकास व विद्यार्थी हाताळण्याच्या पद्धती, मनुष्यबळ विषयक विविध कार्यक्रम रोजगार व स्वंयरोजगाराशी निगडीत कार्यक्रम इत्यादीचा अंतर्भाव असावा.

(३) शिक्षकांना देण्यात येणाऱ्या प्रशिक्षणामध्ये नेतृत्व विकास, संप्रेशन, प्रशासकीय व आर्थिक बाबी, विद्यार्थी हित, सुप्रशासन व व्यवस्थापकीय कौशल्य इत्यादी बाबींचा समावेश असावा.

(४) प्रशिक्षणामध्ये Industrial Training आणि In Service Training यांचा समावेश करण्यात यावा.

(५) सदर प्रशिक्षणासाठी पॅसिव्ह, भोपाळ येथील तज्ज मार्गदर्शकांना आंमत्रित करण्यात यावे. तसेच, औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थामध्ये कार्यरत निदेशक यांना NSQF अभ्यासक्रमाचे प्रशिक्षण देण्याचा अनुभव असल्याने सदर निदेशकांना सुध्दा या प्रशिक्षणासाठी तज्ज मार्गदर्शक म्हणून नियुक्त करण्यात यावे.

- (६) NSQF रुपांतरीत नविन अभ्यासक्रमांसाठी पुस्तके व इतर, Learning/Instructional Material, मॉडेल, Documentary इत्यादी तयार करण्यात यावे.
- (७) (अ) विभागीय स्तर प्रशिक्षण कार्यक्रमाच्या खर्चाची कमाल मर्यादा प्रति प्रशिक्षणार्थी प्रति दिन रु.१८००/- इतकी असून यामध्ये शैक्षणिक साहित्य, तज्ज्ञाचे मानधन, त्यांचा प्रवास व राहण्याचा खर्च, तसेच जागेचे भाडे, स्टेशनरी, छपाई, आस्थापना भेटी व इतर सुविधांवरील खर्च यांचा अंतर्भाव राहील.
- (ब) शिक्षकीय कर्मचारी यांच्या प्रवास भत्याचा खर्च शासनाच्या प्रचलित नियमानुसार लागू राहील.

३. याप्रित्यर्थ येणारा खर्च हा मागणी क्र.झोडे-२, मुख्य लेखाशिर्ष २२०३ तंत्र शिक्षण, ००३ प्रशासन, ०१ शासकीय तंत्र माध्यमिक शाळा, (०१) (०१) कर्मचारी वर्गाचे प्रशिक्षण २२०३ ३४७१ या लेखाशिर्षाखाली, १३ कार्यालयीन खर्च या उदिष्टांतर्गत सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षाकरीता उपलब्ध असलेल्या तरतूदीतुन भागविण्यात यावा.

४. सदरहू मंजूर करण्यात आलेल्या निधी संबंधित कोषागारातून काढण्यात आलेली रक्कम महालेखापाल कार्यालयातील त्याच लेखा शिर्षाखाली नोंदली गेली आहे किंवा नाही याची खात्री करून घ्यावी, तसेच खर्चाचे उपयोगिता प्रमाणपत्र शासनास सादर करावे.

५. सदरहू शासन निर्णय वित्त विभाग, शासन निर्णय क्रमांक: विअप्र-२०१३/प्र.क्र.३०/२०१३/विनियम, भाग-२, दिनांक १७/०४/२०१५, भाग पहिला, उप विभाग-४, अ.क्र. १०, नियम क्र १० अन्यथे भारतातील प्रशिक्षण फी वरील खर्च मंजूर करण्यास प्रशासनिक विभागास प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारानुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२५०३०४९३२३४७१२०३ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकीत करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(प्रदिप सा.शिवतरे)
कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत :-

१. अपर मुख्य सचिव, कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक.
२. संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
३. सहसंचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण, प्रादेशिक कार्यालय, अमरावती/ नागपूर/ छत्रपती संभाजीनगर/नाशिक/ पूणे/ मुंबई.
४. महालेखापाल (लेखा परीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, नागपूर.
५. संबंधित जिल्हा कोषागार अधिकारी, जिल्हा कोषागार कार्यालय, (संचालनालयामार्फत)
६. कार्यासन अधिकारी, (प्रशा-३), कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
७. निवड नस्ती (कौशल्य-२)